

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . K 22.-
za pol leta 13.-
za četrt 8-50
za en mesec 2-20
za Nemčijo celoletno . 20.-
za ostale inozemstvo . 35.-

== V upravnistvu: ==
Za celo leto naprej . K 22-40
za pol leta 11-20
za četrt 5-60
za en mesec 1-90
S pošiljanjem na dom stane na mesec 2 K. Posamezne št. 10 v.

SLOVENE

== inserati: ==
Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13 v
za trikrat 10 v
za več ko trikrat 9 v

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

== Izhaja: ==
vsak dan, izvenomki nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Sprejema naročila, inserate in reklamacije. — Upraviškega telefona št. 188. —

Današnja številka obsega 6 strani.

Pretnje poslanca Tresića.

Liberalni dalmatinski poslanec Tresić je pretil v svojem zadnjem govoru, da »Dalmatinci v jeseni izstopijo iz »Slovanske Jednote«. Dobro bi bilo vedeti, v čigavem imenu je govoril g. Tresić, kajti to vemo, da ga dalmatinski poslanci še niso izvolili svojim voditeljem. Ne dvomimo pa, da razpoloženje, kakršno odseva iz Tresićevega govora, obstoji pri znanem vladnem kvartetu, ki se je z dičnim Tresićem pomnožil v kvintet. Če mislijo ti gospodje izstopiti iz »Jednote«, jim povemo samo eno: **Kolikor poznamo razmere v »Jednoti«, se ne bo nihče jokal za njimi.** Le pojdite, gospodje, če vas srce vleče ven! Gospodje od kvarteta itak dejanski niso spadali nikdar v »Jednoto«. Zmanjkalo jih je vselej, kadaž je bila najbolj sila za glasove. Zato so pa tem rajše iz zasede streljali na »Jednoto« in jo obkladali s svojo otročje-bolestno kritiko. Zaslužijo si le odkritosrčno zahvalo, če ustvarijo jasno situacijo s tem, da izstopijo iz »Jednote« in se odkrito priznajo kot mameluki dunajske vlade. Potem pa naj na lastno pest delajo to, kar imenujejo v svoji nenavadni domišljiji »politiko«. Nihče jih ne bo pri tem motil. Odstranjen pa bo škandal, da ljudje, ki se formalno prištevajo »Slovanski Jednoti«, pograbiyo vsako priliko, da slabijo ugled slovanske opozicije v prilog dunajske birokratične nemškonaacionalne vlade in v veliko veselje židovskega nemškonaacionalnega in vsega Slovanom sovražnega časopisja.

Taki člani niso »Slovanski Jednoti« v prav nobeno korist, temveč le v škodo. Naše nemerodajno mnenje je: Čim prej grede, tem bolje je za slovansko opozicijo.

TRŽAŠKI NAMESTNIK HOHENLOHE IN ITALIJANI.

Ob priliki časnikaškega kongresa je imel šefredakter lista »Giornale d'Italia« pogovor s tržaškim namestnikom. Med drugim je namestnik izjavil, da je imela Avstrija zmerom najboljše voljo Italijanom ustreči, da so pa Lahi sami krivi, če se to ne uresniči, ker s svojim iredentarskim gibanjem sami sebi največ škodujejo. Gle-

de univerze se je izrazil, da ta zadeva ne spada v njegovo področje, da pa zelo dvomi, da bi bili Lahi tudi v slučaju, da se jim univerza da, zadovoljni. Pametne besede!

SESTANEK ITALIJANSKEGA IN AVSTRIJSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA.

Danes imata v Solnogradu sestanek italijanski zunanji minister San Giuliano in naš zunanji minister grof Aehrenthal. Italija, kakor je znano, ni bila nikdar prav s srcem v trozvezi. Zveza Italije z Avstrijo ni bila nikdar Italijanom v kraljestvu posebno simpatična in še zmerom tli v italijanski duši tiha želja po odrešenju laških provinc ob avstrijski obali. Lahi tudi tega ne prikrivajo in zato pride zmerom med Avstrijo in Italijo do kakih političnih prask; in naloga zunanjih ministrov je, te reči na lepem med seboj zravnat. Tudi v zadnjem času se je nabralo precej gradiva, o katerem bosta gospoda obravnavala, da se zopet vrnejo »prijazni« odnošaji med nami in našim sosedom.

RAZMERE V PARLAMENTARNIH STRANKAH.

Tudi barona Bionertha čaka težko delo v poslanski zbornici; posebno so se poslabšale razmere v posamnih parlamentarnih skupinah. Poljsko kolo, ki je bilo skoro dosledno velika opora vladne večine, gre zmerom bolj narazen, tako, da je veliko vprašanje, ako bo v jesenskem zasedanju tako enotno nastopilo za vladno politiko, kakor do sedaj. Tudi kanali ne bodo te razpoke zamašili, ker zlo tiči globlje, namreč v načelnih nasprotstvih, ki vladajo med posamnimi skupinami Poljskega kola. Tudi socialni demokratje, kateri so na zunaj zmerom enotno in složno nastopali, in od katerih se je veliko pričakovalo, da bodo v rešitev narodnostnega vprašanja kaj storili, so se začeli med seboj prepirati in težko da se bo našel kak most, ki bi premostil ta veliki prepad, ki je zazijal med nemško in češko socialno demokracijo.

NADŠKOF POSILOVIČ IN SELJAČKA STRANKA.

Nadžkof Posilović je izdal leta 1906 nek ukaz, ki zabranjuje duhovnikom hrvaške nadškofije pristop k tej stranki. Proti posameznim duhovnikom, ki so se kljub tej prepovedi stranki pridružili, se je postopalo z disciplinarno preiskavo. 21. avgusta se je podala deputacija te stranke k nadškofu in pro-

sila, da se ta ukaz prekliče, ker seljačka stranka nima nobenih protiverskih namenov. Deputacijo je sprejel nadškofijski tajnik dr. Premus in obljubil, da se bo ukaz preklical.

Logaška zastrupljevalna zadeva pred ljubljanskimi porotniki.

Naval k današnji porotni razpravi proti Hladniku in njegovi ženi je naravnost velikansk. Ljudje so danes hodili v predsedstvo po vstopnice, a sluga Hübscher je rekel, da so že vse vstopnice oddane. Izdanih je 150 vstopnic. Strogo je hišni oskrbnik Rabitsch zastražil s pazniki vse vhode in jim ukazoval, naj strogo gledajo na to, da ne pride nihče brez vstopnice v razpravno dvorano. Ko pripeljejo Hladnikovo v tisto celico, kjer čakajo obtoženci, je nesrečnica mlo plakala.

Porotnemu senatu predseduje deželne sodnije svetovalec Vedernjak, votanta sta višji sodni svetovalec dr. Travnar in svetovalec vitez pl. Luschan, zapisnikar dr. Zupanc. Hladnika zagovarja dr. Ravnihar, Hladnikovo dr. Švigelj. Hladnik vstopi v dvorano ravnodušno, njegova žena je objokana. Sodni izvedenci so dr. Šuster, dr. Plečnik, dr. Robida, c. kr. svetnik Franke in profesor Vesel. Ker je veliko italijanskih prič, posluje kot tolmač dr. Peterl. Porotniki so: Fran Zvab, Valentin Babnik, Fran Simon, Miroslav Sertič, Aleksander Götzl, Ivan Očepek, Rajmund Pečnik, Rajko Marenčič, Ivan Ženko, Oton Dreise, Alojzij Pele, Josip Lavtižar in Andrej Kregar kot namestni porotniki.

Fran Hladnik je rojen 8. oktobra 1884. v Cerkovski vasi. Ima štiri gimnazijske razrede, po poklicu trgovec v Trstu. Emilija Hladnik, je rojena 2. septembra 1880. v Logatcu. Oba odgovarjata krepko in jasno. Hladnik je miren, tudi Hladnikova se je pomirila in se radovedno ozira okolu sebe.

Gospa Hamerlitz se zgrudi in plače.

Predsednik Vedernjak pozove priče in jih opominja, da morajo govoriti zgolj resnico. Ko zapuščajo priče sodno dvorano, se gospa Hamerlitzova zgrudi na tla pred sedežem zagovornišva. Omagala jo je boleost, ko je videla, da sedi na obtožni klopi Hladnik in njegova žena. Priskočila sta ubogi materi na pomoč in jo dvignila in odvedla iz dvorane njen mož Rudolf Hamerlitz in

pa dr. Levičnik. Milo je še zaplakala uboga mati in zapustila je dvorano. Zapisnikar dr. Zupanc prečita na to sledečo

obtožnico: Česa sta obtožena Hladnik in Hladnikova?

Fran in Emilija Hladnik sta v namenu mater Franca Hladnika, oziroma taščo Emilije Hladnik, gospe Marijo Hamerlitz usmrtiti, s tem, da sta začetkom aprila meseca 1910. odposlala na naslov Marije Hamerlitz v Logatec strupeno tvarino (ogljikovokisl: bargt, Kreatolmäusegift) kot zdravilo in pa ponarejeno, navidezno od zdravnika dr. Levičnika pisano pismo z navodilom, naj vzame Marija Hamerlitz vsak večer 5 kosov v možnarju zdrobljenega zdravila na vodi, češ, da se bo de potem gotovo boljše počutila in zadobila zopet zadostno krvi — lotila se dejanja, katero k pravemu doprinese-nju pelje, a se hudo delstvo zavratnega umora zgolj iz naključne nezmožnosti in ker je tuj zadržek vmes prišel, ni dognalo.

Odposlala sta dne 19. aprila 1910 v namenu pripraviti Marijo Hamerlitz v strah in nepokoj, na njeni naslov v Logatec dopisnico z grozečo vsebino. »Vsa zasledovanja bodo brezuspešna meč osвете mora prodrati še to leto« in narisanu mrtvaško glavo, žugala je, torej s smrtjo in je bilo to žuganje takšno, da bi zamogla Marija Hamerlitz glede na razmere in na znamenitost zažuganega zlega po pravici v strahu biti.

Fran Hladnik je nadalje:

1. Dne 9. aprila 1910. v Trstu poč podobo premožnega človeka in poč zvito pretvezo, da bode prihodnje dni odpotoval v Ljubljano, kjer se bo de vknjižil na neko posestvo za 40.000 K ter da bode potem plačal, izvalil Alojziju Dolenc menično posojilo za 1500 K.

2. nadalje februarja meseca 1910. oziroma aprila meseca 1910, v Trstu v namenu Štefana Quirittija, odnosno Franca Marinškega, oškodovati na premoženju, izvalil Quirittiju pod zvito pretvezo, da je menica za 500 K, katere mu je poprej Quiritti kot dolžnik pravilno podpisal, raztrgana, novo meni-co, katero je potem na 600 K prenaredil, ter pripravil naknadno Franca Marinškega pod zvito pretvezo, da je le začasno v denarni zadregi ter da ima za prodani gozd tirjati 10.000 do 15.000 kron, da je Marinšek to izvaljeno in prenarejeno menico kot girant podpi-

LISTEK.

Deklè z biseri.
Angleško spisal H. Rider Haggard. — Prevel J. M.
(Dalje.)

Ko Mirijam vstopi, je eden izmed njih sodil nekega setradanega človeka. Mirijam se ozre na sodnika. Bil je njen ded Benoni, toda strašno izpremenjen! Prej visoke in ravne postave, je sedaj sključen, njegova dolga, bela brada vsa zmršena in roke se mu tresejo. Edino oči se mu bliskajo kakor prej, in sicer sedaj kakor oči sestradanega volka.

»Človek, kaj nam imaš povedati v svoje opravičenje,« ga vpraša sodnik.

»Imel sem nekoliko živeža skritega,« odgovori obtoženec, »svojega lastnega živeža, ki sem si ga kupil z vsem, kar mi je preostalo od imetja. Vaši možje so kakor hijene zgrabili mojo ženo in jo mučili, dokler jim ni povedala, kje je bil živež skrit. Padli so nadenj s svojimi tovariši in skoro vsega povžili. Moja žena je umrla od lakote in zadobljenih ran in tudi moji otroci so vsi umrli od lakote, razun šestletnega sin-ka, ki sem ga hranil z drobtinami. Pa tudi ta je bil na tem, da umre od lakote, zato sem se pogodil z nekim Rimlja-

nom, mu dal draguljev in obljubil pokazati mu neko skalo, nezavarovano mesto v ozidju, ako bi vzel otroka k sebi v tabor in mu dal jesti. Pokazal sem mu ono mesto in on mu je dal v moji navzočnosti jesti ter ga vzel seboj, kam, ne vem. Kakor pa vam je znano, so me vjeli in zidovje zopet zazidali in poravili, tako, da vsled tega ni nastala nobena škoda. Storil bi vse to še enkrat, samo da bi rešil življenje svojemu otroku in še dvajsetkrat, ako bi bilo treba. Umrili ste mi ženo, umrili ste mi otroke, umorite še mene, ako vas je volja. Meni je prav vseeno.«

»Izdajalec,« reče Benoni, »kaj je tvoja nesrečna žena, kaj so otroci v primeri s svetim mestom, ki ga branimo proti sovražnikom Jehove? Odpeljite ga in usmrtite na zidovju vpricho njegovih prijateljev Rimljanov!«

»Rad grem,« je rekel nesrečnež in vstal ter ponudil stražnikom svoje roke, »toda tudi vi vsi bode te usmrteni vpricho Rimljanov, vi blazni morilci, ki ste v svoji pohlepnosti po oblasti in moči krivi, da je obsojeno judovsko ljudstvo v pogubo!«

In odpeljali so nesrečneža, na vrsto pa je prišla Mirijam.

Benoni se ozre nanjo in jo spozna.

»Mirijam?« zahrope, vstane in zopet omahne na svoj sedež. »Mirijam, ti tukaj?«

»Tu mora biti kaka zmota,« reče Benoni. »Ta deklica ni mogla nikomur nič žalega storiti. Naj odide prosta svoj pot!«

»Ali ne bi hotel najprej slišati obtožbe proti njej?« reče drug sodnik; drugi pa sumljivo pristavi: »Ali ni to ono dekle, ki je pri tebi v Tiru prebivalo in ki o njej govore, da je kristjana?«

»Mi nismo tukaj, da preiskujemo verske zadeve,« odgovori Benoni.

»Dekle, ali je res, da si kristjana?« jo vpraša eden izmed sodnikov.

»Da sem,« odgovori Mirijam in ob tej besedi so postali obrazi sodnikov strogi in trdi kot kamen, nekdo izmed množice poslušalcev pa je vrgel kos marmorja vanjo.

»Mi preiskujemo tukaj izdajstvo in ne verskih zadev, kakor pravi rabi Benoni. Kedo toži to dekle in česa jo dolži?«

»Jaz jo tožim,« oglasi se judovski častnik, »ker je rešila rimskega poveljnika Marka, ki ga je Kaleb ranil in vjel v včerašnjem boju ter privedel v Stari stolp, kjer smo ga položili na zemljo, da bi videli, ali bo živel ali umrl.«

»Rimskega poveljnika Marka?« je dejal nekdo. »Ta je Titov prijatelj in bi bil za nas večje vrednosti kakor sto drugih vjetnikov. Torej nam nikdo ni več škodoval v tej vojski kakor ona,

Zenska, ako si ga v resnici ti osvobodila, potem ne more tudi najhujša smrt dovolj kaznovati tvoje zlobe. Ali si ga v resnici rešila?«

»To je vaša naloga, da dokažete,« odgovori Mirijam.

»Ta odpadnica je nesramno drzna, kakor vsi člani one nove vere,« reče eden sodnikov in pljune pred njo na tla. »Častnik, povej vse kar veš proti njej!«

In častnik je vse povedal. Za njim so izpraševali vojaka, ki mu je Mirijam izbila svetilko iz rok. Nato so poklicali Kaleb in ga vprašali, kaj mu je znane-ga o celi stvari.

»Ničesar,« je odgovoril, »kakor to, da sem vjel Rimljana in videl, kako so ga položili v stolpu na zemljo, ker je bil nezavesten. Ko sem prišel nazaj, Rimljana ni bilo več, pač pa je bila tam Mirijam. Skupaj ju nisem videl; to je vse, kar vem.«

»To je laž,« reče eden izmed sodnikov. »Povedal si častniku, da je bil Mark njen ljubimec. Zakaj si to rekel?«

»Pred več leti je ona, ki je kiparica, ob reki Jordanu naredila iz kamena njegov kip,« odgovori Kaleb.

»Ali so umetniki vedno ljubitelji onih, ki jih upodablajo, Kaleb?« vpraša Benoni, ki se je sedaj prvič oglasil.

(Dalje.)

sal, vsled česar je trpel Franc Marinšek škodo 600 K.

Franc Hladnik se je majnika meseca v pismu, katerega je poslal skrivaje iz preiskovalnega zapora Nikolaju Novaku, prizadeval pridobiti Nikolaja Novaka k temu, da bi Novak v njegovo, Hladnikovo, korist pred sodnijo po krivem pričal.

Franc Hladnik je majnika meseca pismeno skušal zapeljati Nikolaja Novaka in pa Jožefa Zidarica, da bi le-ta Petra Vodopivca in Giovannija Piacentinija, podtikovaje jima hudodelstvo poskušnega zavrtnega umora na Mariji Hamerlitz, oziroma Piacentiniju tudi krivo pričevanje pred sodnijo, ovadila preiskovalnemu sodniku v Ljubljani, ter je njegovo nagibanje brez uspeha ostalo.

Franc Hladnik — učen prišel v nezmožnost popolnoma ugoditi upnikom ter se ne more izkazati, da so ga samo nesreče brez njegove krivde v to nezmožnost pripravile.

Zakrivila sta s tem Franc in Emilija Hladnik:

Hudodelstvo poskušnega zavrtnega umora in hudodelstvo javne posilstosti z nevarnim pretenjem.

Franc Hladnik pa posebej še:

Hudodelstvo goljufije; hudodelstvo poskušnega zapeljavanja k hudodelstvu obrekovanja; pregrešek zoper varnost lastnine, ter naj se kaznujeta Franc in Emilija Hladnik po § 138. in 34., Franc Hladnik tudi po § 35. kaz. zakonika.

Osumljena odpošiljatev.

Dne 3. aprila 1910. dopoldne je bil oddan na pošti v Ljubljani na naslov Marije Hamerlitz v Logatcu mali zavoj. Poštna spremnica je bila podpisana z imenom zdravnika dr. Levičnika iz Ljubljane. Hkrati je bilo odposlano na naslov Marije Hamerlitz pismo, pisano in podpisano navidezno od istega dr. Levičnika s sledečo vsebino:

»Cenjena gospa!

Po pošti prilagam najbolje zdravilo ravno za Vašo bolezen, za katero sem zvedel pri g. dr. Gregorčiču, ter mi je Vas nasvetoval. Vzemite vsak večer predno se vležete 5 (pet) koščkov, jih dobro zdrobite v možnarju ter zavijte v kozarcu z vodo. Vam jamčim, da se bodele bolje počutili in zadobili zopet zadostno krvi. Vas pozdravljam z odličnim spoštovanjem — Dr. Levičnik.

Dočim je Marija Hamerlitz bila skoro vže voljna poslužiti se poslanega jej dozdevnega zdravila, češ, da se noče kazati umazano napram dr. Levičniku; je mož Rudolf Hamerlitz, katere-mu je žena pismo pokazala in katere-mu se je stvar sumljiva dozdevala, se jezil nasprotno čez umazanost zdravnikov ter pripravil ženo k temu, da je sprejem zavoja od pošte odklonila. Zavoj z dozdevnim zdravilom je bil vsled tega nazaj v Ljubljano poslan in dr. Levičnik obveščen, da je bila njegova pošiljatev odklonjena. Razumljivo je, da je bil dr. Levičnik ves presenečen, ker on ni odposlal ničesar na naslov Marije Hamerlitz. Hkrati je dobil dr. Levičnik od Hamerlitzovih pismo, v katerem se prosi pojasnila. Dr. Levičniku je bilo jasno, da se gre tu za kako neumestno šalo ali pa celo za kak zločin.

Dr. Levičnik ovadil zadevo.

Ovadil je zadevo državnemu pravdnistvu in preiskava zaplenjene pošiljatev je dognala, da se pač ne gre za kako šalo, — temveč, očitno za poskus zavrtnega umora s strupom, kajti vsebina dotičnega zavoja je obstala iz strupene tvarine, s katero se pokončujejo miši in podgane, a katere je tudi za človeško življenje nevarna, ker je sposobna, zavžeta v zadostni množini, človeka usmrtiti.

Prvi sum proti Hladniku.

Dasi takoj v začetku ni bilo nobenih pravih sledov storilca, se je vendar v Ljubljani in v Logatcu raznesel glas, da je iskati storilca edinole v osebi Franca Hladnika, sina iz prvega zakona Marije Hamerlitz.

Kajti mnogim osebam je bilo znano, da Marija Hamerlitz že leto dni ne občuje s svojim sinom, ker je proti njeni volji vzel Emilijo Tollazzi za ženo.

Ljudje so ga poznali kot razposajenega, lahkomisljenega človeka, kateri bi bil sposoben učiniti zločinstvo. Na drugi strani pa ni bilo najti razlogov, iskati storilca v kaki drugi osebi. Orožniške ovadbe opetovano zatrujejo, da pride edinole Franc Hladnik kot storilec v poštev, ker pač nihče drugi ne bi imel povoda Mariji Hamerlitz kaj žalega storiti.

Sum, da utegne biti Franc Hladnik odpošiljatelj strupenih pilul, se je še bolj utrdil, ko je natančneje preiskava pošiljatev dognala, da ima škatljica, v kateri je bil strup shranjen, italijanski napis »campione senza valore«, to ie

»vzorec brez vrednosti«. Kajti domnevati je bilo, da prihaja škatljica iz italijanskega kraja in Franc Hladnik je bil s svojo ženo vže več nego leto dni v Trstu. V tej smeri se je tudi potem vršila sodna preiskava ter je preiskava dognala, da je bil prvoten sum popolnoma opravičen ter da storilec zločinstva ni samo Franc Hladnik, temveč, da je v skupnem sporazumljenju žnjim sodelovala neposredno njegova žena. Da pride žena kot sodelaznica in sotorilka v prvi vrsti v poštev, je jasno, če se uvažuje, da je ona takorekoč v prvi vrsti žaljena radi nastopanja Marije Hamerlitz, napram njej. Kajti Emilija Tollazzi ni imela več od istega časa pristopa v Hamerlitzovo hišo, odkar je postala zaročenka Franca Hladnika.

Piacentinij piše pismo Hladnikovi materi.

Da je Franc Hladnik neposredni povzročitelj in izvršitelj poskušnega zastrupljenja Marije Hamerlitz, sledi pa nepobitno iz izpovedbe priče Giovannija Piacentinija. Giovanni Piacentinij je mešetar v Trstu ter je kot tak opetovano občeval s Hladnikom, ki se je pečal v Trstu z različnimi kupčijami in drugimi podjetji.

Giovanni Piacentinij izpove z vso odločnostjo, da je on pisal dotično baje od dr. Levičnika na Marijo Hamerlitz odposlano pismo z navodili glede zavžitja zdravila. Pisal je to pismo Piacentinij na prošnjo in v navzočnosti po navodilu Hladnika. Ker priča slovenske ni večša, je morala pismo prepisati po slovenski predlogi, katero je sestavil brez-dvomno France Hladnik sam.

Pripetile so se priči nekatere slovnične napake, katere so se popravile »ter je dotične popravke še zdaj poznati na pismu«. Priča je pisala tudi dve vignet, kateri ste bili v zavoju in pa pošto spremnico. Pisal je Piacentinij vse to, ker ni razumel vsebine in ker mu je Hladnik zatrjeval, da se gre le za šalo z neko gospodično, katere ne bi smela vedeti, čegava je pisava.

Vse kar je Piacentinij napisal — sredi meseca marca 1910 — je vzel k sebi Franc Hladnik. Dotično pismo dospelo je v roke Marije Hamerlitz, vignet pa ste bili kakor rečeno v zavoju, ki je bil naslovljen na Marijo Hamerlitz. Jasno je sedaj, da je vse učinil Franc Hladnik, da je vse to šlo skozi njegove roke in da je torej neposredni storilec.

Hladnik proti Piacentiniju.

Obdolženec skuša izpodbiti verodostojnost priče Piacentinija, sklicuje se na to, da on, Hladnik, ne bi imel nobenega prida od smrti matere, nasprotno pa, da bi mu mati, ko bi še dlje časa živela, priskočila z denarjem na pomoč, sumniči nadalje Piacentinija, češ, da je na sumljiv način povpraševal njega — Hladnika — po razmerah Hamerlitzovih ter taji končno vsako krivdo.

Preiskava ni podala prav nikakih podatkov, ki bi opravičili kaki sum glede verodostojnosti priče Piacentinija. V prvi vrsti je opomniti, da je priča pri celi stvari popolnoma nepri-zadeta in z Hladnikom ni imela nikoli drugega stika, kakor v mešetarskih zadevah. Izključeno je torej, da bi Piacentinij morebiti iz maščevalnosti tlačil Hladnika v nesrečo. Še manj pa je misliti, da bi priča to storila zgolj iz narodnega sovraštva — kakor namigava obdolženec v nekem pismu, o katerem se bode še obširneje govorilo —, ker je tolika hudobija pač nemogoča, zlasti pri Piacentiniju, ki je znal kot dober človek. On je sicer vdan alkoholizmu ter je predkaznovan radi posilstnosti zoper javno stražo in pa radi pretepa.

A predkazni ne svedočijo nečastnega značaja in alkoholizem ne zamore toliko vplivati na duševne zmožnosti, da bi si Piacentinij naravnost domišljeval, česar ni nikoli pisal. Kajti v tem slučaju bi moral že kazati znake duševne bolezni in ne bi zamogel izpolnjevati svojega poklica, kakor ga še dandanes izpolnjuje. Končno pa so zvedenci z vso odločnostjo potrdili, da je pisava vprašalnega pisma in vignet od roke Piacentiniove. Smatrati moramo torej njegovo izpovedbo za popolnoma zanesljivo in resnično.

Obdolženec se opira na okolnost, da poštna spremnica, s katero se je odposlal zavoj, ni od roke priče pisana, dočim trdi priča, da je pisala tudi poštno spremnico, katere pa je zginila.

Spremnico pisala Hladnikova.

Stvar je jasna, če se uvažuje, da je imela v Trstu pisana poštna spremnica italijanski predpisek. Vsled tega je moral Hladnik, ki se je očitno šele kasneje zmisli, da bi utegnili italijanska poštna spremnica oddana v Ljubljani, izdati, to spremnico nadomestiti s slovensko poštno spremnico, katere pa ni več pisal Piacentinij, temveč žena

Emilija Hladnik. Prezrl pa je Hladnik, da ima škatljica na notranji plati italijanski napis, kakor se je že omenilo.

Da bi bil pa — kakor namiguje Hladnik. — Piacentinij odposlal strupene pilule, je pa naravnost nesmiselno. Kajti Piacentinij nima pač najmanjšega vzroka, streči Mariji Hamerlitz po življenju. On žene sploh poznal ni, ni bil nikoli z njo v kakem stiku in nima od njene smrti ničesar pričakovati.

»Da meč osvete mora prodreti.«

Pač pa je umevno, da sta Franc Hladnik in njegova žena imela povod Marijo Hamerlitz odstraniti. V prvi vrsti pride maščevanje zaradi zadržanja Marije Hamerlitz o priliki ženitve zakonskih Hladnik v poštev. Da je ta domneva opravičena, svedoči anonimna dopisnica, katere je bila dne 19. aprila 1910 v Ljubljani odposlana na naslov Marije Hamerlitz in v kateri je pisano: »Da meč osvete mora prodreti.« To razglednico je po mnenju zvedencev pisala Emilija Hladnik pod navodilom Franca Hladnika.

Hladnikov značaj in njegove razmere.

Upoštevati je nadalje splošni značaj Hladnikov in njegove razmere. Skoro soglasno ga slikajo priče kot lahkomisljenega, površnega, vihravega, nestanovitnega človeka, ki dela vtis pustolovca (Hochstaplerja). Kot dvajsetletni učenec je obkradel gospodinj, pri kateri je stanoval, v šoli ni napredoval. Mati je imela z njim največji križ in ga je končno dala v salezijski zavod v Turin, da bi zadobil strogo vzgojo. Tu je Hladnik ostal štiri leta. Prišel je potem k vojakom (k mornarici) ter se tu povojno obnašal.

Vendar ga tudi vojaške oblasti deloma označujejo kot lenuha, predrznega in nezanesljivega človeka. Ko je prišel od vojakov domov, otvoril je z materjo vred vinsko trgovino, katere je dobro uspevala. Ni ga pa dolgo držalo doma. Vleklo ga je v Trst, kjer se je, ko je bil še doma, spuščal v razna podjetja in ko se je končno zoper voljo matere oženil (februarja 1909), preselil se je sploh v Trst.

Hladnikovo počenje v Trstu.

Njegovemu popisanemu značaju odgovarjalo je njegovo počenje v Trstu. Ko se je preselil v Trst, imel je premoženja: od matere 7000 K, dote od žene 1300 K, posojila svakov Tomo in Jožefa Tolazzija 12.500 K, torej vsega skupaj čez 30.000 K. Tekom enega samega leta je Hladnik ves denar zapravil, vrhu tega pa napravil še čez 40.000 kron dolga.

Hladnik lastnik kinematografa in igrališča z žogami.

Spuščal se je lahkomisljeno v podjetja, katerih ni razumel. Najpoprej je ustanovil z nekaterimi družabniki potujoči kinematograf, in ko je to podjetje propalo, je Hladnik, ne da bi ga prva slaba izkušnja naredila opreznega, otvoril v Trstu igrališče z žogami, takozvani »sferisterij«, v katero je vtaknil velik del svojega denarja. Njegov cilj in njegova želja je edinole bila postati bogat, a ne s trudopolnim, vztrajnim delom, temveč na hitri in lahki način. Delo mu ni dišalo; vstajal je s svojo ženo navadno po pol 11. uri dopoldne, popoldne in zvečer pa je bilo njegovo bivališče navadno kavarna in krčma. Udeleževal se je podjetij bolj kot »kapitalist«, ne da bi se potrudil premišljevat, le-li kapital plodonosno in varno naložen. In ko mu je lastni denar pošel, začel je živeti s tujim denarjem. Sferisterij pod vodstvom Hladnika in dveh drugih neizkušenih društvenikov ni uspeval. Ko je Hladnik to uvidel, prodal je brez pomisleka in kratkomalo celo opravo veliko pod pravo ceno. Dobil je za opravo (les in stole), ki je stala čez 20.000 K, le 4000 K, katere je zase obdržal, ne da bi se brigal, kako se bodo rešile vse obveznosti, katere so nastale vsled tega podjetja.

Hladnik nastopa kot kapitalist.

Nastopal je vedno kot premožen kredita in zaupanja vredni mož. Krogi, s katerimi je občeval, so ga smatrali za lastnika hiše in zemljišča v Logatcu, kar je Hladnik pustil veljati, dasi ni imel nobenega premakljivega premoženja. Vsled tega so imeli ljudje do njega zaupanje in ko mu je pošel denar, je v začetku brez težav dobival posojila. Končno so pa tudi tozadevno nastopile težave. Hladnik, ki je bil vajen na dobro življenje, je pa denar moral imeti. Dobiti ga je moral na bodisi katerikoli način in s tem je začel na pot hudodelstva. Začel je izvajati posojila na goljufivi način, kar se bode pozneje natančneje razmotrivalo.

Hladnik v Monte Carlo.

Kot značilno bodi tudi mimogrede omenjeno, da se je dne 14. aprila t. l.,

torej po atentatu na Marijo Hamerlitz, podal v Monte Carlo v očitnem namenu, pridobiti z hazardno igro veliko denarja. Zaigral pa je denar, katerega je ne dolgo poprej izvalil Alojziju Dolenzu. Vračajoč se s Francoske je premišljeval, kako bi iznašel »sistem«, s pomočjo katerega bi dvignil banko v Monte Carlo, ter domišljeval si je, da je res taki »sistem« našel.

Koliko bi podedoval Hladnik od svoje matere.

Ni čuda, da je prišel potemtakem tudi na misel, dobiti od matere denarja. Marija Hamerlitz ima precejšnje premoženje, vredno med 50.000 do 80 tisoč kron. Za slučaj smrti matere bi Hladnik podedoval precejšnje premoženje, bržkone četrtinko. Mati sama mu ni ne vinarja več dala, ker ga je poznala. Denar pa je moral imeti za življenje in ker so vsi upniki začeli pritiskati. Stiska je bila torej velika. Umevno je potemtakem, da je Franc Hladnik prišel na misel, mater odstraniti in po nji podedovati, če se uvažuje njegov značaj in pa vse druge okolnosti.

Vse navedene okoliščine pa svedočijo, da je Piacentinij govoril golo in čisto resnico.

Da se nakana Hladniku ni posrečila, je pripisovati le srečnemu slučaju, da je zvedel o pošiljati mož Marije Hamerlitz, kateri je preprečil, da ni vžila poslani ji strup.

Sokrivda Hladnikove žene.

Kar se tiče sokrivde in sotorilstva Emilije Hladnik, se je že omenilo, da je ona prizadeta pri celi zadevi, ker jo je Marija Hamerlitz odklonila kot sneho. Da vsled tega obitelj Tollazzijeva sovraži Marijo Hamerlitz, sledi iz anonimne dopisnice polne žaljivih besed, katero je lansko leto pisala sestra Emilije Hladnik, Roza Arko. Zvedenci so soglasno ugotovili, da je naslov na zavoju in pa na poštni spremnici pisan od roke Emilije Hladnik, ravnotako je tudi že omenjena grozilna razglednica z dne 19. aprila 1910 pisana od roke Emilije Hladnik, in ravno vsebina te razglednice kaže, da Emilija Hladnik ni morebiti kot nevedno sredstvo v Hladnikovih rokah pisala naslov, temveč da je vedela, za kaj se gre. Sodelovala je torej neposredno pri izdelovanju zavoja s strupom oziroma pri odpošiljati.

Kdo je oddal zavoj na pošti?

Zagonetno je, kdo je zavoj na pošti oddal. Da sta bila obtoženca toliko previdna, da nista osebno prišla na poštni urad, je pač umevno. Poslužila sta se kar tretje osebe, katere morebiti ni česar o zadevi vedela ni, in katere je bržkone v Ljubljani popolnoma neznan. To osebo izslediti se ni posrečilo.

Krivda obdolžencev glede poskušnega zastrupljenja Marije Hamerlitz je torej popolnoma dognana.

Razglednica z mrtvaško glavo.

Kakor že omenjeno, bila je dne 19. aprila 1910, ko so se že vršile poizvedbe glede poskušnega umora, v Ljubljani oddana na pošto razglednica z vsebino: »Vsa zasledovanja bodo brezuspešna, moč osvete mora prodreti še to leto.« Narisana je spodaj mrtvaška glava. Ta razglednica, ki je bila naslovljena na Marijo Hamerlitz, se je na poštnem uradu zaplenila ter ni prišla v roke Marije Hamerlitz. Da je razglednica imela namen Marijo Hamerlitz spraviti v strah in nepokoj in da je bila v to sposobna, pač ni treba dokazovati z ozirom na že označene razmere. Izvedenci so ugotovili, da je pisala to razglednico Emilija Hladnik in da jo je Franc Hladnik narekoval. Mnenje zvedencev podpirajo vse doselej navedene okoliščine le storitelji, kateri so se smatrali za popolnoma sigurne, so zamogli vsebino pisati in kak druga oseba sploh ne pride v poštev.

Obtožba je tudi tozadevno utemeljena.

Hladnik živi s tujim denarjem.

Omenilo se je že, da je Hladnik, ko mu je pošel lastni denar, začel živeti s tujim denarjem, s katerim je razpolagal, ravno tako lahkomisljeno, kakor z lastnim. Ugodna mu je bila okolnost, da so ga ljudje smatrali za premožnega človeka. Ni mu bilo torej treba prvotno se naravnost goljufivih sredstev posluževati, če ravno njegovo postopanje ni bilo povsem pravilno. Kajti misliti si je moral, da ne bode utegnil denarja povrniti. Končno pa je začel nastopati naravnost goljufivo.

Hladnik hoče zavarovati Quirittijevu življenje za 50.000 kron.

Imel je znanca Štefana Quirittija. Sklenila sta otvoriti kupčijo s čepicami. Quiritti je prevzel delo, Hladnik pa se je zopet kot kapitalist udeležil. Vrhu

tega pa je Hladnik nagovarjal Quirittija, naj zavaruje življenje pri kakem zavarovalnem zavodu za 50.000 K. Dal mu je za tozadevne morebitne stroške 50 K ter zahteval, da mu mora Quiritti vročiti zavarovalno polico, češ, da jo bode on — Hladnik — potreboval pri neki banki. To postopanje Hladnikovo je tudi zelo značilno in razsvetljuje njegov značaj in sploh njegovo mišljenje in prizadevanje. Nedvomno je pač imel namen, s pomočjo te police dobiti veliko posojilo, katerega ne bi bil nikoli povrnil. Kajti Quiritti je siromak in ne bi zamogel plačati premij, še manj pa bi jih plačal Hladnik. Zavarovalni zavodi Quirittija niso sprejeli. Quiritti je na ta način postal Hladniku dolžan približno 400 K. Ker mu jih ni mogel takoj plačati, izročil mu je menico, in sicer na prošnjo Hladnika, glasečo se na 500 K.

Hladnik manipulira z menicami.

Hladnik mu je namreč zatrjeval, da potrebuje nujno 500 K ter obljubil Quirittiju, da mu povrne 100 K v kratkem času. Ne dolgo potem pa je prišel Hladnik zopet k Quirittiju (22. februarja 1910) in trdil, da prve menice ni zamogel v denar spraviti ter prosil Quirittija, naj mu podpiše drugo menico za 500 K, češ, da je našel gospoda, ki mu bode dal na to menico denar. Hkrati pa je pred očmi Quirittijevimi na videz raztrgal staro menico. Quiritti, meneč, da je stara menica (z dne 9. februarja 1910) uničena in popolnoma zaupajoč Hladniku, je kar slepo movo menico podpisal. Franc Hladnik pa je raztrgal čisto drugo menico, imel je torej v rokah dve menici od roke Quirittija. Menico z dne 22. februarja je poleg tega še prenaredel iz 500 na 600 K. Dne 24. ali 26. aprila je prišel s tema menicama k Francu Marinšku, ter Marinška pod zvito pretvezo, da rabi nujno denar, ker so mu nastali vsled bratove smrti stroški, da pa ima v kratkem zadobiti za prodani gozd 10.000 do 15.000 K, pripravil, da je Marinšek menico podpisal kot girant.

S svojim lastnim in Quirittijevim podpisom Hladnik nikoli ne bi dobil denarja na menico, pač pa mu je banka »Istria Trieste« z ozirom na Marinškov podpis brez ovir izplačala 1100 kron.

Ko ste menici zapadli (9. maja in 22. maja) je seveda moral plačati Marinšek obe menici, še bolj presenečen pa je bil Quiritti, ko je zvedel, da obstojeti obe menici in da se druga glasi mesto 500 K na 600 K. Glede prve menice se ne zamore govoriti o kakem goljufivem nastopanju, ker jo je Hladnik dobil na pravilni način in bode moral Quiritti tozadevno Marinšku valuto povrniti. Pač pa je goljufivo nastopanje glede menice za 600 K očitno.

Hladnik vsako goljufijo taji, trdeč, da mu je bil Quiritti 1100 K dolžan in da sta iste obe menici na pravični način pridobljeni. Vendar je jasno, da je Quirittiju več verjeti nego Hladniku, katerega postopanje v denarnih zadevah označuje tudi pismo, koje je pisal pred kratkim iz zapora svojemu prijatelju Albertinu. Alberti ima namreč še nekoliko Hladnikovega denarja. V pismu roti Hladnik Albertija, da mu ne sme poslati denarja v zapore, češ, da je Marinšek uvedel zoper njega — Hladnika — izvršbo.

Nadalje prosi Hladnik v tem pismu Albertija, naj ohrani denar toliko časa pri sebi, dokler pride on — Hladnik — iz zapora.

To pismo osvetljuje prav jasno goljufivi namen Hladnikov.

Hladnik obtožen, da je goljufal Dollenza.

Hladnik je tudi občeval z mesarjem Alojzijem Dollenz v Trstu. Dollenz je Hladniku opetovano posodil denar. Prvotna posojila je Hladnik povrnil; komaj pa je posojilo povrnil, prosil je že za novo večje posojilo, in tako je ščasoma postal Dollenzu dolžan 6900 kron. Zadnje posojilo 1500 K je Dollenz dal Hladniku dne 9. aprila 1910. To posojilo je Hladnik Dollenzu izvalil s tem, da je trdil, da gre v Ljubljano, kjer se bo intabuliral na nekem posestvu za 40.000 K in da bo potem menice plačal. Dollenz je sicer mnenja, da ga je Hladnik za vseh 6900 K osleparil, ter je tudi jasno, da Hladnik ni pravilno in popolnoma pošteno postopal. Vendar je goljufija le glede zneska 1500 K očitno dokazana, ker se glede drugih posojil Hladnik ni posluževal naravnost lažnjivih trditev.

Hladnik ima nad 40.000 kron dolga.

Jasno je potemtakem nadalje, da Hladnik ne zamore zadostiti popolnoma svojim upnikom. Izvzemši mali znesek nima nobenega premoženja več, pač pa nad 40.000 K dolga, kakor mora sam priznavati. Jasno je, da je Hladnik prišel zgolj vsled lastne kriv-

de in lahkomišljenosti v ta položaj, ne pa morebiti vsled nesreče. Podani so tedaj tozadevno vsi znaki pregreška zoper varnost lastnine v smislu § 486. kaz. zak.

Javnosti je znano, da so se vršile opetovano poskušnje, spraviti preiskavo zoper Hladnika na napačni tir, seveda v prid Hladnika. Tako je dobilo uredništvo časopisa »Piccolo« v Trstu dve pismi, v katerih zatrjuje neki anonimni človek, da je Hladnik nedolžen in da je on, neznani pisatelj, storilec. Ti dve pismi je pa, kakor se je dognalo po zvedencih, odposlala nedvomno Emilija Hladnik na uredništvo, ker je pisala naslov. Če je pisala tudi pisma sama, se ne da z gotovostjo dognati. Da taka pisma, katerih namen je bil prozoren, niso imela nobenega vpliva na tekočo preiskavo, je pač umevno.

Hladnikovi pismi iz preiskovalnega zapora.

A Hladnik je tudi neposredno sam skušal spraviti zmešnjavo v preiskavo. Pisal je iz zapora dve pismi ter je še sedaj zagonetno, na kaki način se mu je posrečilo spraviti pisma iz kaznilnice.

V prvem pismu, naslovljenem na Nikolaja Novaka v Tržiču na Primorskem, Hladnik Novaka roti, naj piše preiskovalnemu sodniku dr. pl. Grasselliju pismo, češ, da je slučajno bil priča nekega pogovora med dvema gospodoma in eno gospo. Le-ti so se pogovarjali o tem, da je neki »Piero« nesel paket v Ljubljano in da je Piacentini dobro naredil, ko je preiskovalnega sodnika, ki mu je vse verjel, nalaagal, in sicer, kakor naj bi Novak v pismu namignil, iz narodne mrznje. Nadalje prosi Hladnik v tem pismu Novaka, naj si zapomni dobro, kar bode pisal preiskovalnemu sodniku, »za slučaj, ako bode treba pričati«. Končno prosi Hladnik Novaka, naj pismo s polnim imenom podpiše. Novak pa Hladnikovi želji ni ustregel, temveč je izročil pismo sodišču.

Drugo pismo je bilo naslovljeno na Josipa Zidariča v Trstu. V tem pismu prosi Hladnik Zidariča, naj piše anonimno pismo preiskovalnemu sodniku, vsebine, da pisec pozna prave krivce, namreč Piacentija in pa nekega Piero, ki hodi v krčmo Volta di Ciozza, to je Petra Vodopivec. Pismo je prišlo v roke Zidaričeve žene, katera je pismo uničila.

V teh pismih tedaj Hladnik ni samo nagovarjal Novaka k krivem pričevanju, temveč si tudi prizadeval pridobiti Novaka in Zidariča k temu, da bi Piacentija in Petra Vodopivca zoper boljše prepričanje ovadila pri sodnji radi hudodelstva poskušenege umora in oziroma Piacentija tudi radi krivega pričevanja. Skušal je torej Hladnik spraviti Novaka in Zidariča k hudodelstvu obrekovanja, a njegovo nagibanje ostalo je brezuspešno.

Postal je s tem torej Hladnik kriv poskušenege zapeljevanja k hudodelstvu obrekovanja, ter je torej obtožba tudi v tem oziru opravičena.

Hladnik je oblečen v modro višnjevo lepo obleko, izgleda dobro, dasi mu je preiskovalni zapor pobledel obraz. Emilija Hladnik je oblečena v svitlo rjavo obleko s priprostim klobukom. Oba straži le en paznik.

Zaslišanje obtožencev.

Hladnik in Hladnikova izjavita, da se ne čutita krivim v nobeni točki. Predsednik pusti odvesti Hladnika in zasliši Hladnikovo. Poročila je Hladnika proti volji svojih bratov in Hladnikove matere. K poroki v ljubljanski frančiškanski cerkvi nista vabila njegovih staršev. V mozeve kupčijske posle se ni vmešavala. V Trstu je gospodinjala z dekle. Piantentinija ni poznala prej, dokler ga ji ni vitez pl. Grasseli pokazal.

Z možem sta se dobro razumela. »Kregala se nisva nikdar.« Ob počitnicah lani poleti je bila štiri leta v Logatcu. Predsednik: »Ali ste šli kaj k Hamerlitzovim otroke kazat?« Hladnikova: »Ne.« Povedal ji je, da ima avtomobil, enkrat se je peljala v rdečem avtomobilu z njim. Po časopisju je izvedela, da je hotel nekdo zastrupiti gospo Hamerlitzovo, kakor je tudi časopisje sumilo Hladnika. Nato opisuje, kako da je bil Hladnik prvič in drugič aretiran. Hladnikova izpove, da ni storila niti pičice in da ji ni nikdar dal mož pisati kakage naslova. Odločno zanikava, da bi bila pisala tisto razglednico z mrtvaško glavo. »Nisem pisala, če bi pisala, bi morala spat ali pa biti pijana.« Predsednik: »Pijana? Ali radi pijete?« Hladnikova: »Ne.« Dr. Neuberger: »Nekateri pa pravijo, da radi pijete, še nekoliko preveč.« Ona: »Ne! Ne! Ne!« — Sama je smatrala, ko je čula, kaj da je Piacenti izpovedal, da je kriv, dasi ga ni smatrala sposobnega, da kaj takega go-

vori. Prečita se Hladnikovo pismo, ki ga je pisal preiskovalnemu sodniku, v katerem dolži Hladnikovo, da je ona pisala spremnico in druge spise. Hladnikova: »Nikdar nisem pisala.« Mož se ji ni zdel čisto nič razburjen, ko je čital poročila po listih. Dajal ji ni sploh pisati. Sam tudi ni dosti pisal doma. Zanikava, da bi bila odposlala pismi Piccoliju. Ne zna toliko laško, da bi sestavila laško pismo. Na dr. Neubergerjevo vprašanje pravi obtoženka, da ji ni nič pravil o tem, da je materi vzel 1000 kron.

Hladnikovo zaslišanje.

Predvsem priznava, da je vzel, ko je bil 12 let star učenec v Kranju, svoji gospodinji 4 do 5 gld. Pri vinski trgovini z materjo sta imela oba enak dobiček in izgubo. V Trst ga je spravil njegov prijatelj. Mati mu je dala kakih 4000 gld. za kinematografsko podjetje. Prizna, da mati zakona z Emilijo ni odobraval. Denar si je izposodil, ker je mislil, da bo imel srečo pri sferistetriji, a kupčija je šla slabo. Stalo je vse 35.000 kron, Hladnik je prispeval 25.000 kron. Pozneje je začel kupčevati z vinom in lesom. Kupčija je šla pri vinu precej dobro, tudi pri lesu je bila dobra. Denarja mu je ostalo koncem leta 1909. 4000 do 5000 kron. Prisegel je tudi, ko je bil zarubljen, da nima nič denarja. Na vprašanje, kako je zamogel priseči, pravi, da je bil denar ženin. Pravi, da je ženi povedal o izgubah. Z avtomobilom se je peljal kvečjemu štirikrat. Enkrat samkrat se je peljal v Ljubljano. Koliko Vas je stal izlet v Benetke? »Zame in ženo me je stal 60 kron, ne več.« Dne 3. aprila je bil pri Sv. Ivanu, 4. aprila je bil v gostilni, glihal je, da proda svojo oštarijo. V soboto je bil tudi na neki sokolski slavnosti v Balkanu. Par dni pozneje je šel v Monte Carlo. Imel je seboj 1600 kron. Zaigral je 900 kron. V Monte Carlo je šel s Peganom. Pripoveduje, da ga je silovito streslo poročilo časopisov. Ježilo ga je, da ni mogel niti jesti, ker so listi namigavali nanj. Pripoveduje, da je res mislil iti v Italijo, a je to opustil, da ne obudi kakega suma. V Ljubljani se mu je reklo, zakaj da je aretiran. Hladnik pravi: »Privedla me je v aretacijo laž nekega Piacentija.« Piacentija pozna. Velikokrat ga je videl in govoril z njim. Pravi, da ni nikdar rekel Piacentiju, naj mu piše pismo. Pravi, da bi on ne storil tako neumno. Pijanec da je Piacenti hud.

Hladnik odločno taji, da bi bil kaj Piacentiju naročil pisati. Pravi, da ime dr. Levičnikovo pozna, osebe pa ne. »Če me daste prec zdejle obešt, rečem, nisem rekel Piacentiju, naj piše in tudi svoji ženi ne.« — Med zaslišanjem se je skušal Hladnik tudi jokati in si je brisal z robcem oči.

Razpravo so prekinili ter se nadaljuje popoldne ob 3. uri. Zaslišavale se bodo priče.

8. septembra v St. Ilj.

V St. Ilju in Mariboru se vrše obširne priprave, da se otvoritvena slavnost Slovenskega doma kolikor mogoče slovesno izvrši.

Še enkrat vabimo vse vrle naše pristaje in rodoljubne Slovence, vsa naša društva, vse tiste, ki so prispevali k skladu za šentiljski dom, da se udeležijo te slavnosti, ki bo nekaka skupna slavnost štajerskih obmejnih Slovencev.

Združimo se dne 8. septembra vsi, ki čutimo kruto pest tujčeve, vsi, ki nam je zemlja slovenska sveta, k slavnosti, da navdušimo naše šentiljske Slovence in Slovenke za nadaljne borbe.

Naj velja po vsej naši Sloveniji glas: **Vse kar čuti z nami, mora dne 8. septembra v naš obmejni št. Ilj!** Vlijmo z našo udeležbo šentiljskim Slovencecem novega poguma, novih moči, dajmo jim veselja do obrambnega dela!

Slovinci, Slovenke! Vsi na dan 8. septembra v St. Ilj!

Dnevne novice.

+ **Mladini, ki so zašli v tuj revir na lov**, se grozno jeze. Shod, ki so ga sklicali mladini po nesreči proti profesorju Jarcu v Veliki Loki, ki spada sicer v novomeški politični, pa v trebanjski sodni okraj, jih je čisto zmešal. Res ni prijetno, če zveš šele na shodu, da si zašel v napačni volilni okraj. Tako malo geografije zna profesor dekliskega liceja Jug, ki je od same svobodomiselnosti pozabil na resnejše geografske študije. Slednjič pa zemljepis ni svobodomiselnost, ampak jako trmoglav konservativna. Svojo jezo zdaj otresajo nad vladnim zastopnikom. Grozovito se jeze, da se je drznil priti na njihov shod vladni zastopnik

in ga zmerjajo na prav pobalinski način. Vladni zastopniki prihajajo tudi na shode S. L. S., pa še nikdar nismo zaradi tega katerega napadli. Uradnik pač izvršuje svojo dolžnost, in mladini so prvi, ki jih zato napadajo. Ali tako razume profesor Jug svoj izrek, da ne smemo biti preveč črnorumeni? Ali je vladni zastopnik kriv blamaže mladinov, ki so zašli v napačni volilni okraj agitirali? Kamor so shod sklicali, tam pa je bil. Volivci pa se krohotajo agitatorjem, ki še volivnega okraja ne poznajo, za katerega ljudem poslance vsiljujejo. Da, da, ti mladini naj bi šli še malo v šolo, pa ne na licej, ampak prav v malo, v takozvano — izbrano šolo, da se še nekaj nauče, preden gredo med ljudi.

+ **Liberalni shod v Črnomlju.** Črnomelj, 28. avgusta. Na tihem in skrivnem so se danes pripeljali iz Gradaca dični kolovodje liberalne stranke: bivši župan Hribar, njegova desna roka dr. Triller, kandidat za državni zbor Engelbert Gangl in večni kandidat Julij Mazelle iz Gradaca. Shod je bil na vrtu hotela Lackner. Kot predsednik je fungiral neizogibni vodja Franjo Šetina. Udeležba sledeča: v velikem številu so se udeležile le narodne dame, poleg njih nekoliko liberalnih uradnikov, njim se je pridružil publikum, ki je kegljal na Lacknarjevem kegljišču. Pravih volivcev pa je bilo okoli 20, deloma iz Črnomlja, deloma iz Tribuč, ker je imela ta občina nekaj opravka pri c. kr. glavarstvu. — Poslušavci so bili popolnoma zadovoljni z otrobi, ki so jih blagovolili vezati ti kmečki prijatelji. Kot kandidat za državnozborski mandat se je predstavil Engelbert Gangl. Mož je govoril vse povprek, zdaj o načelu narodnosti in naprednosti, zdaj o demokratizmu in o šolstvu. Tudi o militarizmu je znal mož nekaj povedati! Člani mirovne konference v Haagu se lahko razidejo, ker je gospod Engelbert obljubil Belokranjcem, da bo s kolegom Hribarjem napravil mir na vesoljnem svetu. Tarnal je tudi nad preganjanjem nedolžnih svobodomiselnih učiteljev, nad političnim ubojem na Štajerskem in o drugih lumparijah »farovške stranke«. Spretno se je pa ognil res pravih belokranjskih interesov, n. pr. železnice, cest, mostov itd., akoravno nas bi to bolj zanimalo, kot njegovo filozofiranje o militarizmu. — Gospod Ivan Hribar je obljubil belokranjskim kmetom, da jih bo oprostil vinskega davka, grozil Rotschildu in premoženju mrtve roke ter naredil končno poklon našemu kandidatu g. Jarcu. Zelo toplo je priporočal ljudem, naj volijo Gangla, menda zato, da mu ne bo samemu dolgčas na Dunaju. — In Triller? Povzdigal je zasluge svojege prijatelja, bivšega župana in ga slikal kot narodnega mučenika in se zaletaval v »farovško stranko«, ki je baje zakrivila da ni potrjen njegov kolega za župana. — Šetina je h koncu pozval navzoče naj vzdignejo roke, kateri so za kandidato Ganglovo. In res so vzdignili kar obe roki navzoči sokoliči, falirani liberalni študentje in častite narodne dame. — Mi smo s tem shodom popolnoma zadovoljni; če je pa gospod Gangl, dvomimo, ker se je popoldne s precej kislim obrazom odpeljal.

+ **Denarni polom na Koroškem.** Monsignor Kayser, znani oče sirot na Koroškem, se je zapletel v različne denarne spekulacije, ki so se pa žalostno končale. Monsignor Kayser je sezidal več hiš za sirote. Pokrival je stroške, ki so pri tem nastali, z milodari, ki jih je nabiral. Seveda so bili ti dohodki premajhni, da bi se te sirotišnice vzdrževale. Zato je začel snovati različna gospodarska podjetja, iz katerih je upal dobiti dohodke za vzdrževanje. Začel je lesno trgovino v družbi z nekim laškim spekulantom Palese, nakupil premogovni rudnik pri Treibach-u, sezidal pivovarno in hotel v Feldkirchnu itd. Ker pa zahtevajo taka podjetja veliko denarja, ga je iskal pri Centralni blagajni koroških zadrug v Celovcu. Predsednik te blagajne, monsignor Weis, mu je dal brez vednosti odbora in proti statutom 1.900.000 kron posojila proti vknjižbi na ta različna podjetja, in sicer na zadnje mesto. Posojilo Centralne blagajne je v veliki nevarnosti, ker so podjetja pasivna, in v slučaju, da se podjetja prodajo, izgubi Centralna blagajna svoj denar. Deželno sodišče v Celovcu je dalo monsignora Kayserja aretovati in išče monsignora Weisa, ki je pa iz Celovca izginil. Kriva tega denarnega poloma je ne previdnost in pa neizvedenost v denarnih spekulacijah, katerih žrtev sta postala monsignora Kayser in Weis. Prvi je iskal posojila tudi v Ljubljani pri raznih denarnih zavodih, ki so pa vsako zvezo z njim odločno odklonili. Dostaviti bi imeli k temu žalostnemu dogodku samo to, da je vlada laško

banko v Gorici pod vodstvom liberalnega dr. Maranija rešila s podporo dveh milijonov kron, da pa gleda sedaj, ko gre odvrniti veliko nesrečo od koroških kmetov, popolnoma hladno in brezbrizno. Zanimiv pojav avstrijske politike!

+ Jeruzalemsko romanje. Vzne-mirjlive vesti, da se bo zaradi kolere moralo romanje opustiti, so brez vse podlage. Odbor se je na vseh straneh informiral in dobil zagotovilo, da ni nobene nevarnosti za kolero ali za kvaranteno. Zdi se, da kolera razsaja bolj po glavah kislokumarskih uradnikov, kakor pa drugod po svetu. Sicer bi ne bila nobena posebna nesreča, če bi se bilo romanje prelozilo — opustilo seveda nikakor — a tudi prelagati, kakor zdaj vse kaže, ga ne bo treba. Nam je prav žal, da se ne bodo mogle izpolniti tozadevne pobožne želje liberalnih listov. Prosimo čitatelje »Slovenca«, naj pojasnijo to stvar tistim romarjem, ki bi morda »Slovenca« ne brali. Imenik z legitimacijami vred je razposlan. Če bi ga tudi kdo po zmoti ne bil dobil, lahko pride, da je le vplačal. Odhod iz Ljubljane v petek ob štirih zjutraj.

+ Zaupni shod liberalne stranke v Novem Mestu. Iz Novega Mesta se nam piše: Predvčerajšnjim so imeli naši naprednjaki shodek, seveda na tihem ter postavili kandidata. Prišel je bivši župan, mladin Hribar in starin dr. Triller. Postavili so za kandidata Engelbert Gangla. Povabili so tudi par »somišljenikov« iz bližnje okolice.

+ P. Gelazij Kobal umrl. V Sv. Križu na Vipavskem je umrl dne 28. avgusta t. l. P. Gelazij Kobal, dolgoletni vikar v samostanu, obče znan in priljubljen na Vipavskem. Rojen je bil na Vrhpolju na Kranjskem dne 17. oktobra 1844. leta, šolal se je v Gorici in potem vstopil v kapucinski red. Deloval je več let kot dušni pastir in tolažnik v bolnišnici v Celovcu, bil je gvardijan v Gorici in v Škofji Loki, ter slednjič v domačem okraju po Vipavskem na polju dušnega pastirstva svoje moči zastavil. Zadnjo bolezen (apoplexia cerebri), ki je trajala eno leto, je prenašal potrpežljivo in vdano v voljo božjo, ter mirno v Gospodu zaspal. Naj počiva v miru!

— Delavski shod. Strokovno društvo Kranjske industrijske družbe na Savi priredi 4. septembra izlet na Smarno goro. Ob tej priliki se vrši popoldan ob pol štirih delavski shod v Čebavovi dvorani v Št. Vidu. Vabimo na ta shod vse prijatelje delavskega gibanja.

— Velik požar. V Drulovku pri Kranju je bil sinoči požar. Pogorelo je par gospodarskih poslopij. Ogenj je bil velik, ker je klaja doma. Vsa vas je bila v nevarnosti s cerkvijo vred, ki je pogorela pred desetimi leti.

— Okrajni šolski nadzornik Turk ponesrečil. V nedeljo 28. t. m. dopoldne se je peljal g. okrajni nadzornik Turk po uradnih opravilih iz Šempetra pri Novem Mestu. Vrnivši se nazaj, se je hotel pred Košakovo gostilno s kolesom izogniti vozniku, ki mu je prišel nasproti ter tako nesrečno s kolesom vred padel, da si je zlomil kost v stegnu. G. nadzornika so skoraj nezvestnega pripeljali na njegov dom. Čez par dni ga prepeljejo v bolnišnico usmiljenih bratov.

— Ljudsko šolstvo. Okrajni šolski svet v Postojni je premestil provizoričnega učitelja in šolskega vodjo Dominika Brica v Hotedršci v Col. Učitelja na ljudski šoli v Postojni Albina Stritarja je imenoval okrajni šolski svet v Gorici za provizoričnega učitelja na ljudski šoli v Solkanu. Novomeški okrajni šolski svet je izročil provizorično vodstvo dvorazrednice v Nični vasi učitelju Francu Hočevanju v Črnomlju. Okrajni šolski svet v Kamniku je imenoval provizorično učiteljico v Nevljah Pavlo Bregant za provizorično učiteljico na ljudski šoli v Šmartnem in učitelja Avgusta Klančarja v Kamniku za provizoričnega vodjo kamniške dekliske šole.

— Pretep med brati. Pred kratkim je bila v Malem Mengšu vrtna veselica, ki so se je udeležili tudi bratje Mihael, Franc in Jernej Vrhovnik ter čevljarški pomočnik Mihael Tomšič. Okoli polnoči so se prijatelji sprli ter so se začeli pretepati. Jernej Vrhovnik se je zavzel za Mihaela Tomšiča proti svojim bratom, kar ga je pa precej drago veljalo. Izbili so mu desno oko.

— Umrl je 21. t. m. v Celju gosp. Aleksander Seitel, ki je bil mnogo let uslužben kot blagajnik pri rudniškem ravnanstvu v Idriji. Pokojni se je zelo rad bavil z matematiko in je zapustil idrijski realki mnogo matematičnih del.

— Povrnjen ukraden denar. Iz Trsta se poroča, da je tamkajšnja podružnica banke »Union« poslala podružnici banke v Neapolju denarno

pismo s 30.000 lirami, ki je bilo poslano v Benetke in je dospelo v Neapelj spolirano. Iz Benetk pa se je brzojavilo, da je tamkajšnja bančna podružnica prejela predvčerajšnjim navadno pismo, v katerem je bilo 24.500 lir. Na pismu je bil oddajni pečat pošte v Gorici. Beneška kvestura je o celi zadevi obvestila tržaško policijo.

— Nova Edisonova iznajdba. Zenialni iznajditelj Edison je stopil v javnost z novim odkritjem. Po dvajsetmesečnih poskusih se mu je posrečilo najti novo zvezo med kinematografom in fonografom. Svojo iznajdbo je Edison že pokazal nekaterim svojim prijateljem. Najmanjši šum raznih kretenj, udarec roke ob mizo, šum pri padcu kakga predmeta na tla, so govoreče kinematografske slike ponovile, kakor da bi se zgodilo vse v resnici. Razlike, ki so doslej obstajale pri govorečih slikah med glasom in živo sliko, so skoro popolnoma izginile. Edison bo v kratkem objavil svojo iznajdbo v širši javnosti.

— Izpred porotnega sodišča v Novem mestu. Dne 29. velikega srpana se je zagovarjal pri okrožnem sodišču v Novem mestu pred porotniki Alojzij Wolf, 17-letni posestnikov sin, rodom Kočevar iz Rogatega hriba (Hornberg) radi hudočelstva uboja. V nedeljo, dne 5. rožnika je šel s svojimi tovariši sovasčani v Gorenje Zdihovo na proščanje. Popoldne so fantje, že itak nekoliko vinjeni, pili še nadalje v Dolenjem Zdihovem v gostilni pri Hutterju in pri Vardjanu. Tu so pričeli prvi prepir z laškimi ogljarji in prišlo bi gotovo do pretepa, da jih nista gostilničar in službujoči orožnik pomirila. Šli so v drugič k Hutterju, potem zopet nazaj k Vardjanu. Janez Šmuk je prišel tolči s pestmi po mizi in kričati. Šestdesetletni oženjeni kajzar Jakob Maurin, ki je isto nedeljo ravno pomagal pri Vardjanu, ga je hotel pomiriti, ali fantje so se dvignili nanj, ga vrgli na tla in bili s palicami. Maurin se je pobral, a Šmuk ga je takoj zopet naskočil in oba sta padla na tla. Medtem je stopil Wolf k bližnjemu zidu, vtaknil precej velik kamen v žep in ga vrgel Maurinu, ko se mu je približal na približno dva metra razdalje in je ta ravno hotel vstati, s tako silo nad levo sence, da mu je črepinjo razbil na osem koscev in da je moč takoj na mestu izdihnil. — Obtoženec se izgovarja s popolno pijanostjo; tudi zagovornik g. dr. Slanc ga zagovarja v tem smislu. A porotniki niso spoznali, da bi obtoženec ravnal v popolni nezvesti, kot jo ima kazenski zakonik v mislih, vsled česar je sodni dvor spoznal A. Wolfa krivega hudočelstva uboja v smislu § 140. kaz. zak. in ga je obsodil po § 142. kaz. zak. z uporabo § 238. kaz. zak. na tri leta težke ječe, poostrene z enim postom vsak tretji mesec.

— V dvanaestih letih trikrat pogorel. V Jeličnem vrhu pri Idriji je posestnik Jakob Menart, po domače Podbregar. Pogorel je pred kakimi dvanaestimi leti prvokrat. Lani v maju mu je pogorela hiša drugič. Letos ga je zadela ta nezgoda že tretjič. V noči od sobote na nedeljo 28. avgusta je okoli polnoči udarila strela v vrh strehe, zažgala ostreže in šinila potem v hišo. Tu je razbila stensko uro in poškodovala dve žepni uri tako, da sta nerabni. Na steni je visel velik molek, ki mu je raztopila žico, jagode pa so se razsule po tleh. Podboje duri v sobi je razmaknila, da so domači komaj odprli duri. Vendar se je srečno rešilo vseh dvanaest oseb, ki so bile v hiši. Hiša je bila krita z eternitom. Večkrat se je že govorilo, da se eternit, kakor je sicer dobro kritje, ob ognju ne izkaže posebno. Pokazalo se je tudi pri tem požaru. Eternitove plošče so se razletevale s pokom, tako da se skoro ni bilo bližati. Za nesrečnega pogorelca je bilo to dobro, da je vel zahodnik, zato je ostalo vsaj poleg hiše stoječe gospodarsko poslopje nepoškodovano. Vendar je nesrečni družinski oče pomilovanja vreden, ko mu je ogenj že tolikrat pokončil dom.

— Vpokojen je na lastno prošnjo c. kr. okrajni živinozdravnik Jožef Kutschera v Kočevju.

— Ruska baltičska eskadra, obstoječa iz križaric »Cesarevič«, »Rjurik« in »Bogatyr«, je priplula v soboto pod poveljstvom kontreadmirala Nikolaja Mankovskega iz Alžira na Reko. Eskadra počaka na Reki do jutri ter sprejme ruskega velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča, ki zastopa ruskega carja na slavnostih v Cetinjah.

— Petindvajsetletnico praznuje 4. septembra gasilno društvo na Bledu.

— Razstavljeni trg v Pragi. Kakor poročajo iz Prage, bo tam v dneh 17. do 29. septembra na Strelskem otoku razstavljeni trg českih izdelkov, ki ga priredi »Narodno gospodarsko društvo« v Pragi. Baje se bo dala tudi drugim slo-

vanskim narodom prilika, da razstavi-jo svoje izdelke.

— Hotel v večjem mestu. Krasna lega, velik promet, lep razvoj. Išče se soliden, gmočno dobro stoječ najemnik. Pojasnila daje »Slov. Straža«.

— Učiteljsko zdravilišče v Hrv. Primorju snuje Zveza hrvatskih učiteljskih društev. V poštevh prihajajo neke zgradbe krog Cirkvenice, hotel Lišanj v Novem in Frankopanski grad v Kraljevi.

— Tretjo mažarsko univerzo bo v posebni spomenici na vladarja zaprosilo mesto Segedin.

— Mednarodni muzej za jamsko znanstvo v Postojni. Kranjski deželni odbor je dovolil odboru za zgradbo jamskega muzeja v Postojni 1000 kron podpore.

— Aretacije v Splitu. Ko se je peljal srbski prestolonaslednik na svoji poti v Črno goru mimo Splita, mu je občinstvo priredilo ovacijo. Orožništvo je posredovalo in aretiralo več oseb.

— Kolesarska dirka Ljubljana-Gorica. Kolesarsko društvo »Gorica« v Gorici priredi v nedeljo dne 11. septembra 1910 v proslavo 15 letnice svojega obstanka cestno dirko za jugoslovansko prvenstvo za leto 1910. na progi Ljubljana-Gorica. Odhod iz Ljubljane ob 6. uri zjutraj. Daljava 121 km. Maksimalna vožnja 5 ur. Nagrad je šest. Vsak zmagovalec dobi še krasno umetniško izdelano diplomu. Vsak došli dirkač v maksimalnem času dobi malo srebrno svetinjo in diplomu. Ob pol 12. uri dopoldne se vrši kongres vseh jugoslovanskih kolesarskih društev v veliki dvorani hotela »Zlati jelen«. Popoldne ob pol 4. uri pričetek dirk na goriškem dirkališču Velodromu. I. dirka juniorov, 3 kroge, 1000 m. II. Društvena dirka »Gorica«, 3 kroge, 1000 m. III. Društvena dirka »Vrtojba«, 3 kroge, 1000 m. IV. Dirka »Goriške kolesarske zvezek«, 6 krogov, 2000 m. V. Dirka hitrosti, en krog 333 m. ena nagrada. VI. Dirka gostov, 6 krogov, 2000 m. VII. Borba za jugoslovansko prvenstvo na dirkališču za leto 1910., 10 krogov, 3333 m. Vsaka dirka ima tri nagrade. Poleg tega dobi še vsak zmagovalec diplomu. Ob 6. uri zvečer se vrši razdelitev nagrad. Nato se prične velika ljudska veselica z godbo, petjem, plesom itd. Prijave za dirke naj se pošlje na društvenega predsednika gospoda Rudolfa Drufovko, Gorica, Gosposka ulica 3.

— Bled. Dunajski »Fremdenblatt« poroča, da je Bled kupil neki Winkler. Dobili smo pojasnilo, da ta vest ne odgovarja resnici.

— Strel na redarja. Iz Trsta se poroča: Redar, ki je predsinočnjem patroliral po trgu Stazione, je našel v železniškem vagonu spečega nekega mladeniča in ga aretirati radi potepuštva. Mirno je sledil redarju na policijo. Tu ga je redar preiskal, ali med tem ko je brskal po njegovih žepih, je potepuh bliskoma poegnol iz žepa revolver na 6 strel in ga sprožil proti redarju. Na srečo ni krogla zadela nikogar, marveč odletela v zid in od tu odskočila. Na detonacijo so pritekli drugi redarji, ki so potepuha po dolgem naporu razorožili. V drugem žepu so našli še drugih 25 patron. Pred uradnikom je rekel, da je 25leten nezaposlen brivec Josip Kovačič iz Peloviča in da nima nikakega stanovanja. Iskal je dela, a zaman. Zanikal je, da je hotel raniti redarja, rekel je marveč, da je hotel izvršiti samoumori. Temu nasproti pa se je konstatiralo, da je bilo orožje naperjeno proti redarju.

Ljubljanske novice.

Ij Seja odbora S. K. S. Z. bo prihodnji ponedeljek.

Ij Blagoslov konvikta v Marijanišču. Dne 1. septembra ob 11. uri dopoldne se vrši blagoslov konvikta v Marijanišču. Hišo blagoslovi iz posebne naklonjenosti presvetli knezoškof dr. A. B. Jeglič.

Ij Volitev župana — odločitev že gotova. Za dve stvari se sedaj Ljubljana zanima: za izvolitev Hribarja in za obsodbo Hladnika. Povsod moraš imeti vstopnico, ako hočeš gledati in poslušati. Na magistratu je že navsezgodaj bilo na vratih predsedstvenega tajnika zapisano: »Vstopnice na gale-rijo so že vse oddane«, pred vrati predsedstvenega tajnika je pa stal g. Zancek in vsakega nahrulil: »Kuga pa cte? Mi nimama nubene stopnce vec.« Baje bo danes ob 6. uri zvečer pripuščenih na galerijo le 100 oseb. Na sedežih v ospredju bodo menda narodne dame. O tem, kdo bo župan, se je včeraj posvetoval klub ljubljanskih občinskih svetnikov. Posvetovanje je trajalo od 6. do 9. ure zvečer. Dr. Tavčar in dr. Triller sta z ozirom na napade mladih z 22 proti dvema glasovoma dobila od

kluba zaupnico. Pred sejo se je namigavalo, da bo za župana predlagan le-karnar pl. Trnkoczy ali pa dr. Majaron. Končno je bilo baje sklenjeno: **Danes bo voljen za župana dr. Iv. Tavčar, za podžupana Ivan Hribar. Dr. Tavčar odstopi kot deželni odbornik in bo za deželnega odbornika voljen dr. Triller.** Mladini so zelo poparjeni in pišejo, »da če noče biti Ploj umazan, bo moral pojasniti, kdo je vodil pogajanja in kdo se je dogovarjal z ljubljanskimi kavalirji«. Mladini so računali, da se Hribar ne bo tako hitro udal, pa to je uredila skupna večerja dr. Tavčarja, Trillerja in Hribarja. Za danes zvečer so izvršene obširne varnostne odredbe. Na raznih krajih bo stalo 70 orožnikov. Občinstvo naj bo mirno, da se zopet Ljubljana ne oblati pred tujim svetom!

Ij Hribarjeva nepotrditve. Hribar se je zibal v nadah, da bo njegova stranka šla zanj v boj do skrajnosti. Čudno, da je tako slabo poznal svojo lastno stranko! Nikomur ne pride na um eksponirati se za Hribarja. Ploj ne namerava izpremeniti svoje hofratske politike, katero je Hribar sam v zadnjem času tako zvesto podpiral. Ljubljanski občinski svet pa bo izvolil drugega župana in tako bo zopet vse v redu — razun da bo Hribar ob županstvo, ljubljanski magistrat pa ob »Njega«. — V tem oziru je, kakor zgoraj omenjeno, vse urejeno. Bodoči novi župan bo ob priliki slovesne zaprisege slovesno podal tista jamstva, ki se zdijo vladi potrebna v osiguranje pravilne avtonomne uprave ter zadovoljivega razmerja med ljubljanskim županstvom in deželno vlado. Vse je tedaj najboljše urejeno — a okolu Hribarja je samotno, silno samotno.

Ij Črna gora osrečena z Njegovo blagonaklonjenostjo. Med različnimi čestitkami, ki so jih poslali kralji in zastopniki vlad zadnje dni v Cetinje kralju Nikiti, se nahaja seveda tudi čestitka g. Ivana Hribarja, ki je smatral za svojo dolžnost, da kot »representant« slovenskega naroda kralju čestita. Mi ne rečemo nič drugega kakor to, da potem ni čudno, če nemški listi iz nas norce brijejo.

Ij Tako se delal Piše se nam iz občinstva: »Narodove« izmišljotine o koleri v Ljubljani so povzročile med ljubljanskim občinstvom mnogo razburjenja, ker pa je ta vest »Slovenskega Naroda« zašla tudi v ostalo avstrijsko časopisje, naj bi mestni fizikat preskrbel, da se po svetu dementirajo te neresnične vesti »Slovenskega Naroda«. »Slovenec« je v tej zadevi popolnoma prav ravnal. Ni razburjal občinstva, ne škodoval mestu, ampak priobčil je dva izvrstna članka iz peresov dveh strokovnjakov o koleri in kako se je je varovati. Tako se dela!

Ij Duhovne vaje za učiteljice. Letos se udeležuje duhovnih vaj 70 učiteljic. Vodi jih slavni govornik P. Aleksander Kökert S. J.

Ij Dva srbska častnika, stotnik Ristić in major Tucović sta bila v nedeljo v Ljubljani. Konferirala sta z več osebami, nato pa se odpeljala. Kaj iščeta dva srbska častnika v tem času, ko so vaje in gotovo nobeden ne dobi dopusta za izlete v Ljubljani, je pač velika zagonetka. Ali sta morebiti prinesla s seboj kakšne »ordne«?

Ij Mestna higiena in kolera. Sedaj, ko se piše, da je nevarnost, da se занese kolera k nam v Ljubljano, bi bilo na mestu, da mestni magistrat prvi skrbi za snažnost. Ko so v nedeljo popoldne romali ljudje k Zajčevemu razgledu v Spodnjo Šiško, zgrazali so se pasanti nad kupi smeti, ki leže ob poti, katera pelje od Lattermannovega drevoreda za Kozlerjevim zidom proti razgledu. Ti kupi smeti, ki razširjajo smrad v okolici, so še spomini Hribarjevega županovanja. Tudi javna stranišča so v tem oziru jako zanemarjena.

Ij Srbska propaganda v Ljubljani. Ker je »Slov. Narod« venomer trdil, da se v Ljubljani ni nikdar slišalo upiti »Živijo Srbija«, povemo, da so se minuli teden v neposredni bližini magistrata slišali ponoči klici »Živijo Srbija!« Baje je nek stražnik v teh zadevah interveniral. Za danes le toliko povemo, da »klicarja« nista iz »klerikalnega tabora«.

Ij Umrli so v Ljubljani: Fran Jekovec, zidarski pomočnik, 45 let; Alojzija Verbaj, posestnikova žena, 35 let; Fran Grašič, natak, 34 let; Alojzij Štrukelj, bivši železniški kovač, 45 let.

Ij Predrznj tujec. V nedeljo zvečer je prišel v gostilno »pri Figovcu« 20 letni hlapec Robert Karlbauer, rodom iz Koroškega, ter začel v družbi nekega vojaka hudo zmerjati slovenske goste. Dasi so bile njegove zabavljice silno pikre, ni kulturnežu nihče reagiral. Ker je bila mera pa že prepolna, je žilavi gostilničar postavil Karlbauru in vojaka pod kap. Pri tem je postal Karlbauer silovit, ségel po nož in začel ž

njim groziti. Ljudi se je bilo takoj nabrala precejšna množica in so vsi glasno obsojali to provokacijo. Ko je potem razgrajal čul, da so poklicali policijskega stražnika, je odnesel pete. Čez nekaj časa se je vrnil zopet nazaj in prinesel s seboj debel kamen, katerega bi bil treščil skozi okno v gostilno, a se je ustrašil še na cesti stoječe množice in jo zopet popihal. Nato je šel razgrajal v neko gostilno v Sodnijski ulici ter tam zopet začel izzivati. Nekemu skladiščniku je nalašč prevrnil z mize kozarec in ko ga je ta stavil na odgovor, ga je Karlbauer udaril s kozarcem po glavi tako, da so morali poiskati zdravniško pomoč. Nasilnež je sicer nato pobegnil, a ga je policija drugi dan izsledila in izročila deželnemu sodišču.

Ij Zglaševanje novorojencev in novoporočencev se vrši zelo površno. Vsakdo se izgovarja, da tega ni vedel, ali pa, da je bil mnenja, da je že babica preskrbela vse potrebno. To mnenje pa je napačno, ker babica naznanja vsak porod pač mestnemu fizikatu, ne pa mestnemu zglaševalnemu uradu, kjer se vodijo matične pole za vsako v Ljubljani živečo stranko posebej. Ker pa je natančna beležka mogoča samo takrat, če vsakdo vrši svojo dolžnost, opozarjamo, da je treba vsako izpremembo stanu, vsak prirastek v družini naznaniti mestnemu zglaševalnemu uradu.

Ij Prijet kolesarski tat. Dne 27. t. m. je postojnski stražnik Milavec prijel 16-letnega tiskarskega vajenca Ivana Koterna iz Trsta, ker se je tja pripeljal s kolesom. Milavcu je fant tako »imponiral«, da si ni mogel kaj, da bi ga ne bil legitimiral. Dečko je pri zaslišanju priznal, da je kolo ukradel v neki veži v obližju hotela »Slon« v Ljubljani. Kolo je bržkone last nekega častnika, kateremu je bilo istega dne ukradeno na Dunajski cesti št. 16. Kotern je tudi priznal, da je meseca junija ukradel na pošti kolo trgovskega akademika g. Flereta, katerega je potem prodal kovaškemu mojstru Maksu Križetu v Postojni za 80 kron. Koterna so izročili sodišču.

Ij Umrla je gospa Marija Hans na Poljanski cesti št. 6.

Ij Umrl je v Pittsburgu v Ameriki Ljubljancin Jakob Zabukovec, star 30 let. Umrl je na raku v prsih. Bolezen si je nakopal v tovarni.

Ij Umrla je v Dalmatinovih ulicah št. 5 Lea Vrhovc, stara 22 let.

- Slovenski starši! Pošljite - svoje otroke v slovenske šole!

Štajerske novice.

š Samoumor graškega kavarnarja. Včeraj se je v Gradcu ustrelil kavarnar Moric Kreutschker.

š Umrla je v Topolščici p. Šoštanj stotnikova soproga Marija Noe pl. Nodberg. — V Gradcu je umrl vpo-kojeni fml. Ivo Debič.

Telefonska in brzojavna poročila.

SESTANEK AVSTRO-OGRSKEGA IN ITALIJANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA.

Solnograd, 30. avgusta. Grof Aehrenthal se je pripeljal sem ob 10. uri dopoldne. Ob pol 12. uri ga je obiskal italijanski zunanji minister, nakar sta ministra pričela razprave.

NADVOJVODA FRAN FERDINAND NE POJDE V BOSNO.

Sarajevo, 30. avgusta. Glasom semkaj došlih vesti ne poseti nadvojvoda Fran Ferdinand letos Bosne, kakor je bilo nameravano.

KOLERA.

Dunaj, 30. avgusta. Danes ni bilo nobenega novega slučaja kolere. Osebe, ki so v paviljonih na opazovanju, bodo danes kot popolnoma zdrave odpuščene.

Budimpešta, 30. avgusta. Iz vseh krajev Ogrske prihajajo poročila o kolери sličnih obolenjih, a v nobenem slučaju ni konstatirani azijske kolere. Bolezen je griza. Včeraj je bil med potniki Gradec-Budimpešta velik strah, ker je v vozu III. razreda obolel natakhar Izak Khon na koleri podobni bolezn. Vlak so ustavili. Navzoči zdravniki so konstatirali, da je natakhar tuberkulozen in da je obolel na enaki bolezn, kakoršna

se pojavlja kot takozvana »morska bolezen« tudi pri vožnji na morju.

Berolin, 30. avgusta. Bakteriološka preiskava obeh tukaj umrlih oseb je dognala, da ste umrli vsled azijske kolere. V teku včerajšnjega dne so zopet dve osebi, ki ste oboleli z znaki kolere, prepeljali v bolnico. Nova dva bolnika sta ravnatelj mestnega desinfekcijskega urada Herman Neumann in policist Robert.

VELIK POŽAR.

Ptuj, 30. avgusta. Včeraj dopoldne je v Bregu upepelil velik požar v kratkem času pet poslopij. Šest poslopij pa je požar močno poškodoval.

PROKLAMACIJA KRALJA NIKITE.

Cetinje, 30. avgusta. Kralj Nikita je izdal na narod proklamacijo, v kateri naznanja, da na podlagi sklepa skupščine proglašča Črno goro za kraljestvo in prosi za božji blagoslov, da bo delo služilo velikosti domovine.

STOLIPINOVO POTOVANJE.

Peterburg, 30. avgusta. Vesti, da pojde Stolipin na potovanje v Vzhodno Azijo, se ne potrjujejo.

KRETSKO VPRAŠANJE SE PO-OSTRUJE.

Skoplje, 30. avgusta. Turške operacijske čete so iz Albanije poklicane nazaj. Njihov poveljnik je odpotoval v Monastir, kjer se je kretsko vprašanje baje poostrilo.

RAZOROŽEVANJE V SOLUNU.

Solun, 30. avgusta. Turške oblasti so pričele z razoroževanjem prebivalstva, ki mora tekom štirinajstih dni oddati orožje.

VOLITVE NA PORTUGALSKEM.

Lisabona, 30. avgusta. Do sedaj je izvoljenih 90 ministerjalcev, 33 opozicijonalcov in 13 republikancev. Vojaštvo je mobilizirano, v nekaterih garnizijah so se poizkusili vojaki upreti. V Castello Branco so bili pri volitvah krvavi nemiri. Na nekega agitatorja so streljali. Več oseb je mrtvih.

ARETOVANI NEMŠKI ZRAKOPLOVCI.

Varšava, 30. avgusta. Nek zrakoplov, ki se je dvignil v soboto v Berlinu v zrak, se je moral vsled močnega vetra in dežja spustiti na tla pri vasi Daltov, v Carskem okrožju, guvernement Petrikov. Zrakoplov je bil močno poškodovan in se je raztrgal na drevo. Takoj na lice mesta došli zastopniki ruskih oblasti v Larsku, so napravili z zrakoplovci protokol. Dva zrakoplovca sta izjavila, da sta nemška štabna častnika, tretji pa je inženir in fotograf. Ker se je našlo pri zrakoplovcih fotografije ruskih mest in šifrirane zapiske, so zastopniki oblasti zaplenili vse njihove listine in aretovali zrakoplovce, ki so jih oddali k okrožnemu uradu, kamor so tudi prepeljali zrakoplov in konfiskovane listine, ki so jih takoj odposlali generalnemu štabu v Varšavo.

2 učenca

sprejme takoj za mizarski obrt **Damijan Bonča**, mizar v Vižmarjih štev. 48, p. št. Vid nad Ljubljano. 2372 10

Vino po ceni.

Zakaj kupiti vino v gostilni po 50—80 vinarjev liter, ker se dobi pri **Josipu Maljavac**, pošta in postaja **Roč v Istri**, črno (rudeče) franko vsaka železniška postaja na Kranjskem po **38 vinarjev** liter in se ga more naročiti tudi samo 56 litrov. 667 100—1

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Puščina v 24 urah v mm
26	9. zveč.	736.2	18.0	sl. sever	del. obl.	
30	7. zjut.	37.0	14.8	sl. svzh.	soparno	0.0
	2. pop.	35.8	28.1	sr. jzah.	pol. obl.	

Srednja včerajšnja temp. 18.4°, norm. 17.3°.

Kupujte le vžigalice: „O korist obmejnim Slovincem“.

Globoko potrjim srcem naznanjam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, osobito še vsem preč. gospodom duhovnim sobratom, da je Bogu vsemogočnemu dopadlo poklicati k Sebi v boljšo večnost predraga mi očeta

Martina Kržišnika

ki so v nedeljo, dne 28. t. m. ob 4. uri popoldne, po kratki, mučni bolezni, prevideni s svetimi zakramenti, v starosti 75. let mirno izdihali svojo blago dušo.

Zemski ostanki nepozabnega rajnika se polože v torek, dne 30. avgusta ob 10. uri dopoldne na tukajšnjem pokopališču k večnemu počitku. Prebлага pokojnika priporočam v pobožen spomin.

Trnovo, (Notranjsko), dne 29. avgusta 1910.

Dr. I. M. Kržišnik, dekan.

2471

Mesto vsakega posebnega obvestila.

2472

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša nepozabna sestra, teta in svakinja, gospodična

Marija Hanss

lastnica učilišča, imejteljica zlatega zaslužnega križca

po dolgi mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere, danes ob pol 8. uri zjutraj sklenila svoje delapolno življenje.

Pogreb pozemskih ostankov drage pokojnice se vrši v četrtek, dne 1. septembra letos ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Poljanska cesta št. 6, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. zadušne maše se bodo brale v župni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, 30. avgusta 1910.

Globokožalujoči ostali.

2473

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom in znancem žalostno vest, da je naša ljubljena hčerka oziroma nečakinja

Lea

danes zjutraj ob 7. uri po dolgi mučni bolezni v nežni starosti 23. let, previdena s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši dne 31. t. m. ob 5 uri popoldne iz hiše žalosti Dalmatinova ulica št. 5 k lastnemu grobu pri Sv. Križu.

Žalujoči ostali.

Mesto vsakega drugega naznanila.

TRZNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 30. avgusta.

Pšenica za oktober 1910	9.80
Pšenica za april 1911	10.08
Rž za oktober 1910	7.75
Koruza za avgust 1910	5.75
Koruza za maj 1911	5.78

Elektiv: trdneje.

Prva vinorejska

zadruga v Krškem

da s 1. januarjem 1911 l. v **najem svojo gostilno**

2468

Hotel Gregorič

Pogoji jako ugodni. Zahteva se varščine 6000 K.

PEKAREK

Cenejši in boljši kot kava, alkohol in vsi surogati. Zdrava pijača za zajutrek in južino. Dobi se v vseh zadevnih trgovinah. Pristen le v izvornih zavojih z varstveno znamko „Chinesenboy“.

2462

? I ?
I K O
? O ?

Najboljša ura sedajnosti: zlata, srebrna, tula, nikelnasta in jeklena

se dobi samo pri **H. SUTTNER, Ljubljana, Mestni trg**

Lastna tovarna ur v Svici.

2018

Tovarniška varstvena znamka „IKO“.

? I ?
I K O
? O ?

Dež. lekarna pri „Mariji Pomagaj“
M. LEUSTEK

Ljubljana, Resljeva cesta 1

zraven cesarja Franc Jožefa jub. mostu
priporoča ob sedanjem času za jemanje
najbolj pripravno, pristno, čisto in sveže
Dorševo med. ribje olje ugod. okusa, lahko
prebavljivo. Mala
steklenica 1 K, večja 2 K.

Tanno-chinin tinktura za lase, ki okrepču-
je lasišče in
preprečuje izpadanje las. Cena steklenici
z rabilnim navodom 1 K.

Slovita Melusine ustna in zobna voda deluje
izbor-
no proti zobobolu in gnjilobi zob, utrdi
dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz
ust. — Steklenica 1 K. 3499

Zaloga vseh preizkušenih domačih zdravil,
katera se priporočajo po raznih časopisih in
cenikih. **Med. Cognac, Malaga, ruma** itd.
razpošilja po pošti vsak dan dvakrat.

2 prodajalki

sprejme takoj pekarija Jean Schrey,
Ljubljana, Gradišče št. 5. 2439

Prihranite vsak dan

4-80 do 24 kron, ako za-
vzivate **železnato vino s**
kino lekarja Piccoli-ja v
Ljubljani z dnevnim iz-
datkom 18 vinarjev, mesto
kina železnatega vina, ki
ne vsebuje več železa, kot
navadno vino in kojega bi
moral izpiti **eden do pet**
litrov na dan, da bi do-
vedli organizmu potrebno
množino železa, kar bi pa
bilo radi alkohola le **škod-**
ljivo. Polliterska steklenica
Piccolijevega železnatega
vina 2 kroni. — Naročila
proti povzetju. 3281

Pozor! Pozor!

Prostovoljna javna dražba

Dne 2. in 3. septembra 1910 od
9. ure naprej vrši se prostovoljna javna dražba
restavracijske, hotelske in druge oprave
v skladišču g. J. Skrlja, spediterja Dunajska cesta 29.
Za nakup jako ugodna prilika na, kar se slav.
2455 občinstvo opozarja. — Pozor! 3-1

Za šolsko mladino

že prispele moderne obleke, površ-
niki, športne suknje in pelerine za
dečke, kakor tudi za deklice najno-
vejše konfekcije! Pošilja se tudi na
izbiro na deželo. Cene jako nizke.

„Angleško skladišče oblek“
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Prodaj v košnji na Glinah okoli 12 oralov

OTAVE

2464 1 Ivan Jelačin, Ljubljana.

Ena ali dve lepo

2408 3

opremljeni sobi
s popolnoma separiranim vhodom se oddaste.

Gospodje
sprejmejo se na **dobro hrano**.

Natančneje pri Fr. Sax, Gradišče 7.

Razpis.

Št. 15.215/10.

2430

Za zgradbo

cest Stari trg-Kot-Lužice, Predgrad-Dol, Dol-Prelesje-Kot, Čeplice-Zagozdec-Predgrad
in Čeplice-Vimol-Vrtače

na okroglo 65.000, 50.000, 23.000, 27.500 in 11.000 K proračunjena dela in dobave se
bodo oddale potom **javne ponudbene obravnave**.

Pismene vsa dela obsegajoče ponudbe z napovedbo popusta ali doplačila v od-
stotkih na enotne cene proračuna ali z napovedbo pavšalne svote naj se predlože

do 12. septembra 1910, ob 12. uri opold.

podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolekovane s kolekom za eno krono, doposlati je
zapečaten z nadpisom: „**Ponudba za prevzetje gradbe cest v poljanski dolini,**
cestni okraj Crnomelj“.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbene pogoje
po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbenih stroškov v gotovini ali pa v
pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridržuje pravico izbrati ponudnika ne glede na višino
ponudbene cene, oziroma če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo
in oddati ceste skupno ali posamezno v izvršitev.

Načrti, proračun in stavbeni pogoji so na vpogled v deželnem stavbnem uradu.

Od deželnega odbora kranjskega,

v Ljubljani, dne 24. marca 1910.

Izdajatelj: Dr. Ignacij Žitnik.

Tisk: »Katoliške Tiskarne«.

Odgovorni urednik: Ivan Štefo.

Slavnemu p. n. občinstvu, posebno velečenjenim svojim
odjemalcem, kakor tudi prijateljem si usojam naznaniti, da sem se
preselil s svojo **čevlarsko obrtjo s Kongresnega trga št. 13**

v Sodno ulico št. 3

kjer bom v enaki meri, z znanim solidnim delom in nizkimi
cenami skušal postreči svojim velec. naročnikom.

Priporočujoč se v obila naročila, bilježim velespoštovanjem

J. Zamljen, čevlarski mojster.

2461

Toni Jager, Ljubljana, Židovska ul. 5

Špecialna trgovina
finih ročnih del. —

Bogato opremljena zaloga šivalnih potrebščin,
pričetih in izgotovljenih veznin kakor tudi k
temu pripadajoči material, namreč: volna, su-
kanec, svila, platno, juta, kongresno in šved-
sko blago. Montiranje, predtiskarija, tamburi-
ranje in plisiranje. Izvršba točna in jako cena.

Knjižoveznica „Katol. tisk. društva“ v Ljubljani

se priporoča v izdelavo vsakovrstnih knjižoveških del.

Specijaliteta: črtanje poslovnih knjig
za denarne zavode, trgovce, tovarnarje, društva i. t. d.

Vsako naročilo se točno in natančno po predpisu
izvrši. Raznovrstni vzorci na zahtevo brezplačno.

2306 8

Naznanilo.

Velečenjenemu občinstvu in svojim ljubim prijateljem uljudno nazna-
njam, da sem z današnjim dnem v obrat prevzel znani

Hotel „Ilirija“

Kolodvorska ulica št. 22.

Točila se bodo pristna **dolenjska, štajerska, istrska in avstrijska**
vina v sodih in steklenicah ter vedno sveže **dvakratno marčno belo in**
črno pivo iz Združenih pivovaren Žalec in Laški trg.

Gorka in mrzla okusna meščanska kuhinja ob vsakem dnev-
nem času, posebno ob odhodu in prihodu vseh vlakov. **Opoldanski in**
večerni abonement po prednostnih cenah.

Krasni prostori za družbe, svatbe; skupne pojedine po dogo-
voru. Popolno zadovoljitev p. n. naročnikov jamči moje dosedanje mnogo-
letno delovanje v največjih podjetjih.

Gospodične, ki se hočejo v kuhinjstvu izvežbati, sprejemajo
se pod ugodnimi pogoji.

Velik senčnat vrt in kurljivo kegljišče.

Popolnoma na novo urejene **sobe za tujce** se zaradi bližine juž-
nega kolodvora najtopleje priporočajo.

Zahvaljujoč se za dosedaj mi kot ravnatelju grand hotela „Union“
izkazano zaupanje bilježim

z najodličnejšim spoštovanjem

V Ljubljani, 10. avgusta 1910.

Ivan Bračič, hotelir.

Kavarna „Ilirija“

je vsak dan vso noč odprta.

2307 8

Velespoštovanjem

Stefan Miholič.